

*ASPECTE DEONTOLOGICE ALE
PUBLICĂRII REZULTATELOR
ȘTIINȚIFICE*

**FORMATOR:
DIANA CÂMPAN**

- **ETICA FOLOSIRII CITATELOR**

Autorul are *datoria morală* de a oferi întotdeauna trimiteri corecte și complete la sursele citate în propria lucrare. În sistemul ***notelor și trimiterilor bibliografice de subsol*** pot fi incluse și comentarii secundare privitoare la problematica tratată în lucrare, respectiv opiniile cercetătorului, care fie se desparte de anumite afirmații anterioare, fie găsește de cuviință să le accentueze și să atragă atenția asupra lor, cel puțin într-un plan secundar al lucrării, dacă nu explicit în textul de bază.

REDACTAREA ȘI PRECIZAREA SURSEI CITATULUI

1. Redactarea citatelor

- Orice lucrare științifică este, de obicei, însoțită de trimiteri și note explicative plasate fie în subsolul paginilor, fie la finalul capitolelor sau al lucrării. Autorii lucrărilor de cercetare se referă deseori la structuri extrase din materialele bibliografice parcurse, raportarea făcându-se fie prin comentarea unor pasaje/asertiuni, fie prin inserarea, în propria lucrare, a unor citate sau parafrazări.
- Conform definiției din *DEX* (s. v. **citat**), **citatul** este „un fragment dintr-o lucrare scrisă, reprodus întocmai și de obicei cu indicarea exactă a izvorului, în scopul de a întări și a ilustra o idee sau o argumentare”.

- **MARCAREA CITATULUI**

Singurele elemente care delimitează și evidențiază citatele sunt **ghilimelele**, redactarea citatelor făcându-se obligatoriu între ghilimele și nefiind necesară nicio altă formă de marcare a lor. Facultativ, în anumite situații (dacă ne raportăm la uzanțele unei publicații, spre exemplu), se poate opta pentru notarea citatelor și cu caractere *cursive*, fără a fi permisă renunțarea la plasarea citatelor între ghilimele; dacă se optează pentru această variantă, atunci se va proceda unitar în întreaga lucrare (toate citatele vor apărea, prin urmare, redactate și între ghilimele, și cu caractere *cursive*).

Tipuri de ghilimele, în funcție de limba de redactare a lucrărilor științifice

- Ghilimele românești: „.....” •
- Ghilimele americane/englezești: "....." •
- Ghilimele franțuzești: «.....» •

- „CITATUL ÎN CITAT”

Dacă citatul include, la rândul lui, un pasaj preluat dintr-o terță lucrare, citatul de rangul I se marchează prin ghilimele clasice „.....”, iar cel inclus – prin așa-numitele *ghilimele franțuzești* «.....»; prin urmare, structura internă a unui astfel de citat va fi următoarea:

„...«...»...”

- **ÎNTRERUPEREA CITATULUI**

Dacă autorul operează întreruperi ale unui citat, pasajele la care se renunță se marchează prin semnul [...] sau prin (...), care înlocuiește textul lipsă.

- **INTERVENȚIA ÎN CITAT**

Dacă persoana care citează operează ea însăși sublinieri sau intervenții în grafia citatului, pentru a scoate în evidență anumite sintagme sau idei, modificarea trebuie obligatoriu menționată imediat după realizarea ei: în paranteză se va nota **subl. n.**, urmat de inițialele autorului (sau, simplu, notăm doar **s. n.** = „sublinierea noastră”).

Spre exemplu:

„**Jocul acesta de metafore ascunse (subl. n., D. C.)** a constituit nivelul stilistic de la care autorul își pornește periplul estetic în spațiul artei majore a lui Rafael.”

- **CITAREA DIN VOLUME CU MAI MULȚI AUTORI**

Am arătat, anterior, că suntem adesea în situația de a face trimiteri la volume cu mai mulți autori. De obicei, se pune problema precizării cu exactitate a autorului care semnează secvența de text (capitol, articol, notă) pe care o folosim. În consecință, raportarea directă se va face la numele autorului care semnează textul citat de noi, chiar cu preluarea titlului capitolului sau articolului respectiv, iar la final se indică sursa generală, respectiv se redau datele de ansamblu ale volumului.

Spre exemplu, dacă cităm o secvență din articolul de dicționar despre MARIN PREDĂ din *Dicționarul general al literaturii române* editat de Academia Română (dicționar având ca autori un colectiv format din câteva zeci de persoane), ne interesează în mod direct cine semnează articolul despre Marin Preda (la finalul articolului observăm că semnătura îi aparține academicianului Eugen Simion); implicit, pentru realizarea trimiterii bibliografice corecte vom proceda în felul următor:

Eugen Simion, *Marin Preda*, în vol. *Academia Română, Dicționar general al literaturii române*, P-R, București, Editura Univers Enciclopedic, 2006, p. 425.

- La **CITAREA UNUI ANUMIT CAPITOL sau a unei anumite SECVENȚE DIN VOLUME COLECTIVE** (de ex. volume colective, *proceeding*-uri ale unor sesiuni științifice, volume ale unor sesiuni științifice, volume de studii etc.). Și în acest caz este obligatorie precizarea cu exactitate a secvenței citate și a autorului, urmate de trimiterea la sursa generală. Sunt permise sintagme explicative de genul: **în vol.** („în volumul”), **în lucr.** („în lucrarea”). Aceste sintagme abreviate **NU se notează cu caractere cursive** pentru că provin din limba română și funcționează ca simple abrevieri.

De exemplu:

Vasile Fanache, *O noapte furtunoasă*, în vol. Ion Pop (coord.), *Dicționar analitic de opere literare românești*, M-P. Coordonare și revizie științifică: Ion Pop, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2001, pp. 220-221.

- **CITAREA INDIRECTĂ** (folosirea sintagmei latinești **apud**). Se întâmplă adesea să fim nevoiți să preluăm un citat „la mâna a doua”, dintr-o sursă secundară, neavând acces direct „la sursa primă”; cu alte cuvinte, preluăm o secvență de text sau parafrazăm o afirmație a unui autor pe care am găsit-o în cartea altui autor. Pentru a se face distincția, se folosește formula *apud* („după”, „preluat din”), urmată de referințele bibliografice ale cărții consultate de noi.

O astfel de notă (trimitere bibliografică) va avea următorul conținut:

Rudolf Otto, *Sacrul*, **apud** Eugen Todoran, *Eminescu*, București, Editura Minerva, 1972, p. 56.

(arătăm, prin urmare, că citatul reprodus din opera lui Rudolf Otto poate fi găsit în cartea lui Eugen Todoran, ediția citată, la pagina 56)

- **VALORIFICAREA SURSELOR ELECTRONICE CONSULTATE (BIBLIOGRAFIE ELECTRONICĂ / SITOGRAFIE)**

Având în vedere faptul că astăzi este mult înlesnit accesul la rețeaua de informații oferite de sistemele electronice și este posibilă consultarea unor opere integrale, articole sau materiale variate oferite de diferite biblioteci virtuale și *site-uri* electronice, a devenit din ce în ce mai necesară citarea acestora. În acest caz, trebuie respectate aceleași norme de fidelitate și este obligatorie citarea cât mai explicită a sursei, respectiv: precizarea așa-numitului „motor de căutare”, denumirea integrală a portalului activat, precizarea tipului de material consultat, eventual chiar a autorului/autorilor *paginii web* accesate. O trimitere corectă ar avea o structură de tipul:

Rainer Maria RILKE (1875-1926), în Bibliotheca Augustana. Collectio textuum electronicum, http://www.fhaugsburg.de/~harsch/germanica/Chronologie/20Jh/Rilke/ril_intr.html (accesat la data de 22 iulie 2008).

Nicolae PRELIPCEANU, *Doi „dependenți” și un independent*, în „VIAȚA ROMÂNEASCĂ”, <http://arhiva.viataromaneasca.eu/VR3-4-2008/index.html> (accesat la data de 21 august 2008)